

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSR ze dne 15.01.1971, sp. zn. Tpj 7/70-12, ECLI:CZ:NS:1971:TPJ.7.1970.1

Číslo: 25/1971

Právní věta: Obviněný, jehož trestní stíhání bylo zastaveno z důvodu § 11 odst. 1 písm. a) nebo b) tr. ř., může vzít zpět své prohlášení podle § 11 odst. 2 tr. ř., že trvá na projednání věci. Zpětvzetí prohlášení podle § 11 odst. 2 tr. ř. vezme, není-li překážek, předseda senátu usnesením na vědomí podle analogie § 250 odst. 4 tr. ř. Usnesení o zastavení trestního stíhání tím bez dalšího opět nabývá účinnosti.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 15.01.1971

Spisová značka: Tpj 7/70-12

Číslo rozhodnutí: 25

Číslo sešitu: 4

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Přípustnost trestního stíhání, Zastavení trestního stíhání

Předpisy: 141/1961 Sb. § 2 odst. 4

§ 11 odst. 1

§ 11 odst. 2

§ 144 odst. 2

§ 182

§ 250 odst. 2

§ 250 odst. 4

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 25/1971 sb. rozh.

Obviněný, jehož trestní stíhání bylo zastaveno z důvodu § 11 odst. 1 písm. a) nebo b) tr. ř., může vzít zpět své prohlášení podle § 11 odst. 2 tr. ř., že trvá na projednání věci.

Zpětvzetí prohlášení podle § 11 odst. 2 tr. ř. vezme, není-li překážek, předseda senátu usnesením na vědomí podle analogie § 250 odst. 4 tr. ř. Usnesení o zastavení trestního stíhání tím bez dalšího opět nabývá účinnosti.

(Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSR z 15. ledna 1971 č. j. [Tpj 7/70-12.](#))

Odůvodnění:

V rozsudku ze dne 29. 9. 1970 sp. zn. 7 Tz 28/70 vyslovil senát Nejvyššího soudu ČSR názor, že obviněný, který po zastavení trestního stíhání, k němuž došlo z důvodů uvedených v § 11 odst. 1 písm. a) nebo b) tr. ř., prohlásil podle § 11 odst. 2 tr. ř., že na projednání věci trvá, nemůže takové prohlášení s procesními účinky vzít zpět, popř. že i po prohlášení obviněného, že na svém dřívějším prohlášení učiněném podle § 11 odst. 2 tr. ř. netrvá, musí příslušný soud věc dále projednat.

Svůj názor odůvodnil senát Nejvyššího soudu ČSR v citovaném rozsudku tak, že jednou ze základních zásad trestního řízení je zásada oficiality, tj. „postupu orgánů činných v trestním řízení z moci úřední (§ 2 odst. 4 tr. ř.)“. Rozsudek dále uvádí, že „z této zásady zákon stanoví některé výjimky, kdy orgány činné v trestním řízení nemohou postupovat z vlastní iniciativy, nýbrž pouze na podnět, návrh či žádost obviněného“. Obdobnou výjimkou v uvedeném směru je podle tohoto odůvodnění i ustanovení § 11 odst. 2 tr. ř., podle kterého je nutno v trestním stíhání, které bylo zastaveno z některého důvodu uvedeného pod písm. a) nebo b) odstavce prvního cit. ustanovení, pokračovat, jestliže obviněný ve lhůtě zde uvedené prohlásil, že trvá na projednání věci. Rozsudek dovozuje dále, že prohlášení obviněného, učiněné ve smyslu ustanovení § 11 odst. 2 tr. ř., je neodvolatelné. Vyplývá to podle názoru senátu jednak ze zmíněné zásady oficiality, jednak ze samostatného znění uvedeného ustanovení, které na rozdíl od zákonné úpravy např. o stížnosti (§ 144 tr. ř.) nebo o odvolání (§ 250 tr. ř.) nepřiznává obviněnému jiné oprávnění než prohlásit, že trvá na projednání věci. „Z logických důvodů nic také nestanoví o tom, že orgán povoláný k rozhodnutí je povinen vzít takové prohlášení na vědomí. Jestliže obviněný se nespokojil se zastavením trestního stíhání, opřeným o důvod uvedený pod písm. b) odst. 1 § 11 tr. ř., používá práva poskytnutého mu v odstavci druhém téhož ustanovení, pak nutno v takovém případě pokračovat v trestním stíhání.“ Vyplývá to podle uvedených vývodů též z dikce „pokračuje“, uvedené v § 11 odst. 2 tr. ř. Zpětvzetí návrhu obviněného na projednání věci nepřichází tedy v úvahu.

S tímto názorem senátu Nejvyššího soudu ČSR projevíli nesouhlas účastníci gremiální porady trestního úseku krajského soudu v Ostravě a navrhli, aby Nejvyšší soud ČSR podal o dané otázce výklad a zaujal stanovisko, které by mělo na zřeteli jak aktuální problémy rehabilitačního řízení, tak i projednání věcí běžné kriminality.

Při zkoumání správnosti citovaného stanoviska senátu Nejvyššího soudu ČSR je nutno vycházet z těchto úvah:

Prohlášení podle § 11 odst. 2 tr. ř. je svou podstatou návrhem, který může obviněný učinit do protokolu, zejména do protokolu o jednání orgánu činného v trestním řízení, v němž bylo vyhlášeno usnesení o zastavení trestního stíhání z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. a) nebo b) tr. ř. Obviněný může takové prohlášení učinit i podáním, což bude nejčastější případ, s nímž též počítá § 11 odst. 2 tr. ř., který stanoví k tomu lhůtu tří dnů od doby, kdy bylo obviněnému oznámeno usnesení o zastavení trestního stíhání.

Trestní řád nemá obecné ustanovení zakazující zpětvzetí návrhu (podání). Jen u obžaloby, když byla přijata soudem (§ 182 tr. ř.), a u stížnosti, když soud již o ní rozhodl (§ 144 odst. 2 tr. ř.), a u odvolání, když se odvolací soud odebral k závěrečné poradě (§ 250 odst. 2 tr. ř.), vyslovuje trestní řád zákaz jejich zpětvzetí. U stížnosti a odvolání trestní řád dokonce připouští, aby je vzal zpět i jiný orgán než ten, který je podal, totiž nadřízený prokurátor, podal-li stížnost nebo odvolání nižší prokurátor.

Obžalobu a stížnost i odvolání nutno považovat též za návrhy (arg. slova „žalobní návrh“ v § 177 odst. 1 písm. c), d) tr. ř., § 220 odst. 1 tr. ř.). Stížností a odvoláním navrhuje stěžovatel nebo odvolatel, aby soud druhého stupně napadené rozhodnutí zrušil nebo změnil.

Argumentace obsažená v citovaném rozsudku Nejvyššího soudu ČR zn. sp. 7 Tz 28/70, pokud se dovolává toho, že trestní řád výslovně stanoví možnost zpětvzetí u stížnosti a u odvolání, proto neobstojí. Zmínku o zpětvzetí stížnosti a o zpětvzetí odvolání v § 144 odst. 2 a v § 250 odst. 2 tr. ř. uvádí trestní řád jen v souvislosti s vymezením doby, po kterou je možno tyto návrhy vzít zpět, obdobně jako je tomu ohledně obžaloby v § 182 tr. ř. Argumentace zásadou oficiality též neobstojí. Tato argumentace si především vnitřně odporuje. Zdůrazňuje na jedné straně, že prohlášení podle § 11 odst. 2 tr. ř. je výjimkou ze zmíněné zásady, hned však v zápětí dovozuje, že tato zásada nedovoluje zpětvzetí prohlášení již jednou učiněného, resp. že soud k takovému zpětvzetí nesmí přihlížet. Proč jednou zákon výjimku připouští, avšak v téže souvislosti ji na druhé straně nepřipouští, odůvodnění rozsudku již nevysvětluje.

Nehledíc k tomuto rozporu, nelze dále přehlédnout, že zásada oficiality, jak je vyslovena v § 2 odst. 4 tr. ř., platí pro celé trestní řízení, a není tedy omezena jen na určitá procesní stadia. Platí proto i pro řízení o stížnosti a o odvolání, tím spíše ovšem pro řízení o obžalobě, jež je základem řízení o trestní věci před soudem. Přesto zákon ani u nich nebrání jejich zpětvzetí, jen upravuje do jisté míry podmínky tohoto zpětvzetí a procesní důsledky s tím spojené (nemožnost stížnost nebo odvolání podat znovu, vzetí prohlášení o zpětvzetí předsedou senátu na vědomí usnesením).

Se zřetelem k tomu, co bylo uvedeno, též i funkcionáři oprávnění k podání stížnosti pro porušení zákona (generální prokurátor, dříve předseda Nejvyššího soudu a nyní ministr spravedlnosti) od úpravy instituce stížnosti pro porušení zákona v roce 1950 vzali nejednou zpět stížnost pro porušení zákona jimi podanou, aniž byly proti tomu vznášeny Nejvyšším soudem námitky, přestože zákon zpětvzetí stížnosti pro porušení zákona výslovně neupravuje. V takovém případě vezme předseda příslušného senátu Nejvyššího soudu zpětvzetí stížnosti pro porušení zákona na vědomí s použitím analogie § 250 odst. 4 tr. ř. a dále o ní senát nerozhoduje. Nutno proto připustit, že neodporuje zákonu, aby obviněný, jehož trestní stíhání bylo z důvodu § 11 odst. 1 písm. a) nebo b) tr. ř. zastaveno, mohl vzít zpět své prohlášení (návrh) podle § 11 odst. 2 tr. ř., že trvá na projednání věci.

Zpětvzetí prohlášení podle § 11 odst. 2 tr. ř. vezme předseda senátu za použití analogie § 250 odst. 4 tr. ř. usnesením na vědomí. V projednávání věci se pak již nepokračuje a usnesení o zastavení trestního stíhání, které se na základě prohlášení podle § 11 odst. 2 tr. ř. neruší, nýbrž pozbývá jen účinnosti, nabývá zpětvzetím takového prohlášení opět bez dalšího účinnosti. Zpětvzetí prohlášení podle § 11 odst. 2 tr. ř. je však možné jen do doby, dokud se soud, rozhodující na základě prohlášení učiněného podle § 11 odst. 2 tr. ř., neodebral k závěrečné poradě.